

Dr. Ballagi Farkas

A rehabilitáció szerepe az arteriosclerosis obliterans kórlefolrásában

Az angiológiai klinikumban az úgynevezett idült obliteratív verőér-betegség és ezen belül az arteriosclerosis obliterans az egyik leggyakoribb, jellegzetes tünetekkel járó, a végtagok elvesztésének veszélyével fenyegető betegségcsoport, melynek fő jellemzői a multifaktoriális eredet, a krónikus, progresszív folyamat, az érrendszer generalizált érintettsége.

Jelenleg hathatós oki terápia nem ismert, a betegek fogyatékosná, rokkanttá válása gyakori, ezért gyógyításukat, gondozásukat a betegség megállapításától kezdve életük végéig a rehabilitációs orvosi szemlélet kell, hogy áthassa.

Az arteriosclerosis obliteransban szenvedő betegek rehabilitációjának részletes ismertetése előtt feltétlenül szükséges bizonyos alapfogalmak tisztázása. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) és a hazai szakirodalom¹ meghatározása szerint ezek a következők:

Károsodás: időszakos vagy állandó anatómiai, élettani vagy pszichológiai veszteség vagy rendellenesség. A károsodás biológiai működészavar.

Fogyatékoság: az ember normális szenzoros, motoros vagy mentális funkcióihoz szükséges képességek részleges vagy teljes, átmeneti vagy végleges hiánya. A fogyatékoság speciálisan emberi funkciózavar.

Rokkantság: az egyén életkora, neme és társadalmi szerepe szerint elvárható mindennapi tevékenység tartós akadályoztatottsága. A rokkantság az embernek, mint társadalmi lénynek a társadalmi funkcióiban bekövetkező zavara. Rokkantság tehát akkor keletkezik, ha az adott egyén teljesítőképesége nem éri el a társadalmi elvárás szintjét.

Rehabilitáción azt a szervezett segítséget értjük, amit a társadalom nyújt a testi, szellemi vagy szociális

épségben huzamosan vagy véglegesen károsodott embernek, hogy megmaradt képességeivel ismét elfoglalhassa helyét a közösségben. A rehabilitáció orvosi, pedagógiai, foglalkozásbeli és szociális intézkedések tervszerű együttese, összehangolt és egyénre szabott alkalmazása, amelyben nélkülözhetetlen az egyén tevékeny részvétele.

Orvosi rehabilitáció az a tevékenység, amelyet az orvostudomány saját eszközeivel nyújt a fogyatékosnak, rokkantnak, hogy meglévő képességei kifejlesztésével önállóságát részben vagy egészben visszanyerje, és képessé váljon a családba, munkahelyre, társadalomba való beilleszkedésre. Lényeges tehát a meglévő funkciók és teljesítőképeség pontos megítélése, kompenzatorikus fejlesztése és tréningje.

Az arteriosclerosis obliteransban szenvedő betegek rehabilitációs programjának összeállításához feltétlenül ismerni kell a funkcionális állapotot, a kompenzációs lehetőségeket, a terhelhetőség mértékét.

Mindezek megvalósításához fel kell tárnai a beteg részletes anamnéziséét, mely a családi halmozódásra, életmódra, munkakörülményekre, a rizikófaktorok jelenlétére, egyéb érrendszeri lokalizációra, a rehabilitációt megelőző konzervatív angiológiai kezelésre, interventionális radiológiai illetve érsebészeti beavatkozásokra, amputációra valamint a fennálló panaszokra (intermittáló sántítás, nyugalmi fájdalom, necrosis) is vonatkozzon.

Nagyon fontos, hogy a fizikális vizsgálat a végtagok megtekintésére, a bőr színére, hőmérsékletére, a végtagartériák pulzusának megtapintására, a törzsközeli nagy artériák meghallgatására (a. carotis, a. femoralis) is terjedjen ki.

Az alapellátásban a végtagkeríngés károsodásának mértékét legkönnyebben és megközelíthetően pontosan Doppler ultrahang áram-

lasmérő segítségével szegmentális vérnyomásméréssel, Doppler index számítással lehet megállapítani, gondozás során nyomon kísérni.

A terhelhetőség szempontjából a szív-tüdő állapotára és az egyéb érlokalizáció megállapítására is kiterjedő belgyógyászati vizsgálat elengedhetetlen.

Az érbetegek mozgásképeségét gyakran befolyásoló csont-ízületi és idegrendszeri elváltozások irányába is vizsgálni kell.

Fontos a rizikótényezők, így a szénhidrát- és zsírsanyagcsere laboratóriumi követése, a vérnyomás rendszeres mérése, a testtömeg-index ellenőrzése, az életmód (dohányzás, alkoholfogyasztás, étkezési szokások) figyelemmel kísérése.

Az obliteratív verőérbetegség progressziójának, illetve a bekövetkezett fogyatékoságnak a mértékére és a rehabilitáció hatásosságának le mérésére az angiológiai funkcionális vizsgálatok nyújtanak segítséget.

A járatási próba, amelynek sík talajon 100-120 lépés/perc ütemben vagy futószalag-ergométeren 3-5 km/óra sebességgel történik a claudicatio index mérése. Ratschow-féle helyzetváltoztatási próbával az alsó végtagok reaktív hyperaemiája, illetve a vénatelődés mérhető. Guggolási, lábujjhegyre állási terheléses tesztek az elzáródás magasságára is utalhatnak.

Legismertebb a Fontaine szerinti funkcionális stádium beosztás: I. stádium - szubklinikus állapot, II. stádium - claudicatio panaszok. III. stádium - nyugalmi fájdalom, IV. stádium - necrosis.

Az obliteratív verőérbetegek rehabilitációjának fő célja, lehetőleg a betegség korai stádiumban való felismerésével a progresszió lassítása, megállítása, a rokkanttá válás elkerülése, késleltetése, a teljesítőképeség növelésével a munkaképesség, önállóság, valamint az életminőség javítása.

Dr. Ballagi Farkas

Lumniczer Sándor Kórház

Érbeteg Rehabilitációs Osztálya,

9330 Kapuvár, Dr. Lumniczer Sándor utca 10.

lakot az eltávolítandó plakkhoz szorítja, majd a fémhenger belsejében lévő forgó késsel a henger belsejében domborodó atheroscleroticus anyagot levágjuk. Sajnos, a módszer eredményei lényegesen nem jobbak, mint a hagyományos katéterrel. Excentrikus plakkok, intima flappek kezelésére alkalmazzuk.

Összefoglalás:

Ahhoz, hogy fel tudjuk használni az intervencionális radiológia nyújtotta előnyöket, számos kérdést kell a jövőben megoldani.

Korszerű digitális subtractio angiographiás berendezés, és az intervencióhoz szükséges esz-

kóztár beszerzése kívánatos. Jól képzett, a nap 24- órájában elérhető intervencionális radiológus szükséges.

A társ klinikus és a beavatkozás végző radiológus között egyenrangú, jó szakmai kapcsolat.

Interventionális radiológiát magas szinten művelő osztályok, intézetek létrehozása. Ez lehet az alapja a kellő számú szakembert (orvost, szakdolgozót) biztosító képzésnek. Ezen kívül új terápiás eljárások meghonosításában, kidolgozásában lenne meghatározó szerepük.

Átlátható, az intervencionális egységek számára elfogadható finanszírozás.

Irodalomjegyzék:

1. Dormandy JA, Ray S.: *Natural history of the peripheral arterial disease. A Text Book of Vascular Medicine* London: Edward Arnold 1996
2. Ouriel K, Veith F J, Sasahara A A.: *Thrombolysis or peripheral arterial surgery (TOPAS): Phase 1 result* J. Vasc Surg 1996;23:64-75
3. Zeitler (ed.): *Radiology of the Peripheral Vascular Disease (Medical Radiology series)* Springer-Verlag 1999
4. Szabó Z., Solti F., Nemes A., : *Angiológia* Medicina Budapest, 1990.
5. Szlávy L, Taveras JM: *Noncoronary angioplasty and interventional radiologic treatment of vascular malformations*, William and Wilkins Baltimore (1995)

NetSet Computer

Bp. VI. Teréz krt. 21.

Tel.: 269-02-32/118

Oktagon Üzletház, Alsó szint 26. SZÁMÍTÓGÉPEK ÉS ALKATRÉSZEK KEDVEZŐ ÁRON!!

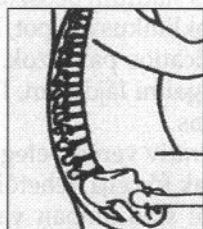
Konfigurációk:

MINI: 300Mhz AMD K6-2 / 32 Mb S DR AM / 3.2 Gb HDD / 2 MbS3 Virge / 40XCDROM/14" monitor / SB comp. Hangkártya / hangfal/ 33.6 modem / 105 HU billentyűzet, egér, mini toronyház **netto: 107.551.-Ft** **brutto: 134.439.-Ft**

MIDI: 333Mhz PII Celeron / 64 Mb SDRAM / 6.4 Gb HDD / 8 Mb i740 VGA vez. /40x CDROM / 15" monitor / SB 64 PCI hang. / hangfal / 56k modem / 105 HU billentyűzet, Genius egér, ATX Midi ház: **netto: 142.129.-Ft** **brutto: 177.662.-Ft**

MAXI: 400Mhz PII Klamath / 128 Mb SDRAM / 12.7 Gb HDD / 16 Mb Diamond V550 / 40x CDROM / 17" monitor / SB 64 PCI / hangfal 1280W / 56k modem / 105 HU billentyűzet, G. egér, ATX Midi ház: **netto: 271.856.-Ft** **brutto: 339.820.-Ft**

A probléma:

**A hát- és derékfájdalmak,
reumatikus bántalmak megelőzésére
és gyógyszermentes gyógyítására
klinikailag ajánlott
Picard (USA) fizioterápiás készülékek
tanulás, ülőmunka, gépkocsivezetés
közben is működtethetőek!**

A megoldás: PRO-LUMBÁR

Cégünk a legmodernebb, miniatürizált, mikroprocesszor által vezérelt úgynevezett vezeték nélküli TENS készülékeket is forgalmazza, rendkívül kedvező áron!

Marketing-Mix 2000 Kft. 1022 Budapest, Balogvár u. 3.

Tel./Fax: 325-0976